

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 133 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Midlertidig lov om endring i valgloven
for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet
av covid-19 (adgang til elektroniske
underskrifter på listeforslag)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	8
2	Bakgrunnen for forslaget	5	6	Merknad til bestemmelsen	9
3	Høring	5			
4	Adgang til elektronisk innsamling av underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021	6		Forslag til midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)	10
4.1	Gjeldende rett	6			
4.2	Høringsinstansenes syn	7			
4.3	Departementets vurderinger og forslag	7			

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 133 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

*Tilråding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 12. juni 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i denne proposisjonen en midlertidig lov om endring i valgloven om innsamling av underskrifter på listeforslag for partier og uregistrerte grupper. Utbruddet av covid-19 vanskeliggjør politiske partiers og uregistrerte gruppers innhenting av underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021.

Forslaget vil gjøre det mulig for politiske partier som ikke fikk tilstrekkelig oppslutning ved forrige stortingsvalg og uregistrerte grupper å samle inn underskrifter på listeforslag elektronisk.

2 Bakgrunnen for forslaget

Som følge av utbruddet av covid-19 har det blitt avdekket et behov for en endring som gjør det mulig for politiske partier og uregistrerte grupper å samle inn underskrifter på listeforslag elektronisk.

Departementet har mottatt henvendelser fra Alliansen, Kystpartiet og Norges Kommunistiske Parti om at situasjonen med utbruddet av covid-19 vanskeliggjør innhenting av underskrifter på listeforslag.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i denne proposisjonen en midlertidig adgang for partier som ikke fikk tilstrekkelig oppslutning ved forrige stortingsvalg og uregistrerte grupper til å samle inn underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021 elektronisk, fordi covid-19-utbruddet og anbefalingene om begrenset kontakt i befolkningen trolig begrenser partiene og gruppenes mulighet til å innhente underskriftene fysisk.

Departementet har også mottatt henvendelser fra Selvstendighetspartiet og Nye Borgerlige om innsamling av underskrifter for registrering av partinavn i Partiregisteret etter partiloven § 3. Departementet foreslår ikke en tilsvarende midlertidig endring for partiloven, se departementets vurdering i punkt 4.3.

3 Høring

Lovforslaget ble sendt på en forkortet offentlig høring 28. mai med høringsfrist 1. juni. Forslaget ble sendt til disse instansene:

Brønnøysundregistrene
Datatilsynet
Digitaliseringsdirektoratet

Fylkesmennene
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Partilovnemnda
Statistisk sentralbyrå
Valgdirektoratet

Fylkeskommunene
Kommunene

KS

Alliansen
Arbeiderpartiet
Demokratene i Norge
Folkeaksjonen Nei til mer bompenger
Fremskrittspartiet
Helsepartiet
Høyre
Industri- og næringspartiet
Kristelig Folkeparti
Kystpartiet
Liberalistene
Miljøpartiet De Grønne
Norges Kommunistiske Parti
Partiet De Kristne
Pensjonistpartiet
Piratpartiet
Rødt
Samfunnspartiet
Senterpartiet
Sosialistisk Venstreparti
Venstre

Det kom inn totalt 8 høringsvar. Høringsuttalelsene er nærmere omtalt i punkt 4.2 nedenfor.

Disse instansene har hatt merknader til høringsnotatet:

Alliansen
Norges Kommunistiske Parti
Nye Borgerlige
Oslo kommune
Sarpsborg kommune
Selvstendighetspartiet

Disse instansene har ikke hatt merknader til høringsnotatet:

Gloppen kommune
Statistisk sentralbyrå

4 Adgang til elektronisk innsamling av underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021

4.1 Gjeldende rett

Valgloven kapittel 6 har regler om krav til og behandling av listeforslag. Fristen for innlevering av listeforslag er 31. mars i valgåret, jf. § 6-1 første ledd.

Listeforslaget må være underskrevet av et bestemt antall personer, jf. § 6-3. For partier registrert i Partiregisteret som ved forrige stortingsvalg fikk en oppslutning på minst 500 stemmer i ett valgdistrikt eller minst 5 000 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet listen gjelder, jf. bestemmelsens første ledd. Det samme gjelder partier registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.

Øvrige forslagsstilleres listeforslag må ved stortingsvalg være underskrevet av 500 personer med stemmerett i valgdistriktet, jf. § 6-3 andre ledd bokstav a.

Disse listeforslagene må inneholde underskrifter på papir. Lovens ordlyd er ikke i seg selv til hinder for elektronisk underskrift. Den nærmere tolkningen av begrepet underskrift i forarbeidene til loven er imidlertid klar på at begrepet sikter til alminnelig underskrift på papir. I Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) pkt. 11.4 under overskriften *Nærmere om begrepet «underskrift»* uttaler departementet blant annet følgende:

«Departementet mener at det er nødvendig å sondre mellom typer av underskrifter og hvilke hensyn som søkes ivare tatt ved utformingen av reglene. Etter vår oppfatning er innsamling av underskrifter til støtte for et listeforslag ikke å anse som kommunikasjon i ordets vanlige forstand. Det dreier seg her om en ensidig dokumentasjon for å oppfylle valglovens regler om et visst antall underskrifter for å stille listeforslag fra et parti som ikke er registrert. Gjeldende bestemmelser i valgloven er basert på at underskriftene skal samles på papir. Elektronisk innsamling vil etter departementets syn være en endring i premissene som gjør at antall underskrifter må vurderes på nytt. Når det derimot gjelder kravet om at et listeforslag fra et registrert partis lokalavdeling skal være undertegnet av (etter utvalgets forslag; en leder og et styremedlem), etter departementets forslag; to

styremedlemmer, kan departementet ikke se noen grunn til ikke å åpne for elektronisk underskrift.»

Det er også slått fast i valgforskriften § 13 at disse underskriftene skal være «skrift på papir».

4.2 Høringsinstansenes syn

Oslo kommune, Sarpsborg kommune og Norges Kommunistiske Parti støtter departementets forslag til en midlertidig endring i valgloven, som åpner for at politiske partier og uregistrerte grupper kan innhente underskrifter på listeforslag elektronisk.

Oslo kommune mener at adgang til elektroniske underskrifter vil bidra til å øke tilliten til og sikkerheten ved valgordningen:

«Ved å benytte statlige felleskomponenter som ID-porten sikrer man en bedre kontroll enn det som er mulig med dagens ordning. Valgstyrene har i liten grad mulighet til å verifisere de faktiske underskrifter som innleveres på papir. Elektroniske underskrifter vil derfor bidra til å styrke sikkerheten og tilliten til valgordningen.»

Sarpsborg kommune viser til at kontroll av listeforslagenes underskrifter er svært ressurskrevende arbeid for valgstyrene og mener løsningen bør omfatte mulighet for at de elektroniske underskriftene enkelt kan importeres inn i valgadministrasjonssystemet EVA. Kommunen håper ordningen vil bli evaluert etter stortingsvalget i 2021, og at elektronisk signatur vurderes innført som en permanent ordning.

Norges Kommunistiske Parti støtter forslaget med adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag, selv om partiet aller helst hadde sett at kravet til underskrifter ble fraveket på grunn av utbruddet av covid-19. Partiet viser til at det allerede har vært i gang med innsamling av underskrifter en stund, og understreker at fysiske underskrifter på papir også må telle.

Alliansen støtter ikke departementets forslag og mener i stedet at de registrerte partiene i Partiregisteret bør gis fritak for innhenting av underskrifter og få lov til å få behandlet listeforslag etter de forenklede reglene, slik de mer etablerte partiene får. Alliansen mener det er en rekke problemer knyttet til den digitale løsningen som er foreslått, blant annet knyttet til personvern og kostnader. Partiet antar at mange av partiets potensielle velgere ikke kommer til å ville signere digitalt.

Partiet opplyser om at det allerede har samlet inn tilstrekkelig antall underskrifter i Oslo valgdistrikt, og mener dette viser at partiet også har støtte i andre valgdistrikter. Alliansen foreslår at departementet heller bruker ressursene på å lage en gjennomtenkt løsning som kan introduseres sammen med ny valglov i 2024.

Nye Borgerlige og Selvtendighetspartiet mener departementet også må iverksette tiltak for partier som ønsker å registrere partinavnet i Partiregisteret før 2. januar 2021.

Nye Borgerlige viser i sitt høringssvar til at smittevernreglene gjør at det er umulig for politiske organisasjoner å samle inn 5 000 underskrifter for å registrere partinavnet i Partiregisteret. Partiet mener smittevernlovgivningen hindrer politisk deltakelse, og utgjør et demokratisk problem. Partiet foreslår blant annet at det innvilges tillatelse til å innhente underskrift i form av at den stemmeberettigete laster ned et underskriftskjema, signerer, skanner inn dokumentet og sender per e-post til organisasjonen.

Selvtendighetspartiet mener de iverksatte tiltakene i forbindelse med pandemien har som konsekvens at det i praksis gjør det umulig for nye partier å delta i neste års stortingsvalg. Partiet viser til at å samle underskrifter i all hovedsak er oppsøkende virksomhet der man har nærkontakt med fremmede, og at en løsning med elektroniske underskrifter kun vil hjelpe i mindre grad.

4.3 Departementets vurderinger og forslag

Utbruddet av covid-19 og anbefalingen om begrenset kontakt i befolkningen for å redusere smittefaren, begrenser trolig partienes og forslagsstillerens mulighet til å innhente de nødvendige underskriftene for å stille liste. Det er usikkert hvordan smittesituasjonen vil utvikle seg i tiden fram mot stortingsvalget i 2021. Av hensyn til forutsigbarhet for disse forslagsstillerne mener departementet derfor det er god grunn til å etablere en digital løsning for innsamling av underskrifter. En slik løsning vil kunne brukes både av registrerte partier og uregistrerte grupper som skal stille liste etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a.

Departementet har forståelse for at partier opplever at smitteverntiltakene legger begrensninger på muligheten for samlinger som stander o.l., og at dette gjør det vanskeligere å komme i kontakt med personer til å underskrive på listeforslagene. Departementet mener imidlertid at bruk av digitale underskrifter kan gjøre det

enkler å nå ut til et større antall potensielle velgere på kortere tid. Forslaget er ikke ment å være en fullgod erstatning for alle måter partiene tidligere har møtt sine velgere på, men en effektiv og enkel løsning for å gi partiene en ekstra mulighet til å samle inn underskrifter på.

Departementet foreslår derfor en bestemmelse som gir departementet hjemmel til å vedta i forskrift at det skal være adgang til å benytte elektronisk signatur for å underskrive listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a.

Selv om elektronisk innsamling vil utgjøre en viss endring i premissene, foreslår departementet at kravet til antall underskrifter som skal samles inn elektronisk opprettholdes. Formålet med kravet til 500 underskrifter er å «sikre at de lister som opptrer ved valget har en viss tilslutning fra velgernes side», jf. Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) pkt. 11.2.3 s. 160. Hvor mange underskrifter som bør kreves i en eventuell permanent løsning for elektroniske underskrifter vil bli vurdert i oppfølgingen av valglovutvalgets utredning. Departementet viser til at valglovutvalget i sin utredning har foreslått flere endringer i regelverket for listeforslag, både når det gjelder krav til antall underskrifter og bruk av elektroniske underskrifter. Departementet vil følge opp utredningen og vurdere om det skal foreslås å innføre elektroniske underskrifter som en permanent ordning.

Valgdirektoratet vil på denne bakgrunn få i oppdrag å utvikle en løsning for innsamling av elektroniske underskrifter. Løsningen skal være klar til bruk innen 1. oktober 2020, og skal fortrinnsvis benytte seg av nasjonale felleskomponenter som ID-porten. Departementet mener dette gir partiene tilstrekkelig tid til å samle inn underskrifter innen fristen 31. mars 2021. Digital sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for å opprettholde tilliten til offentlig sektors digitale løsninger. Valgdirektoratets løsning skal derfor ivareta krav til sikkerhet og til den enkeltes personvern på en god måte. Departementet understreker at partiene og gruppene fremdeles også kan samle inn underskrifter på papir. Departementet understreker også at den digitale løsningen ikke påvirker fylkesvalgstyrets behandling av listeforslagene. Fylkesvalgstyret må på samme måte som tidligere kontrollere listeforslagene og underskriftene på listeforslagene, jf. valgloven § 6-6.

Departementet viser til at det har mottatt henvendelser og høringssvar fra to uregistrerte partier angående muligheten for innsamling av digitale underskrifter for partiregistrering. Selv om utbruddet av covid-19 også vanskeliggjør innsamling av underskrifter for registrering av partinavn i

Partiregisteret etter partiloven § 3, foreslår departementet ingen tilsvarende midlertidig endring i partiloven. Formålet med løsningen er å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av covid-19 ved stortingsvalget i 2021, slik at partier og uregistrerte grupper kan stille liste på en hensiktsmessig måte, og vil kun få virkning ved dette valget. Registreringen av partinavn i Partiregisteret får virkning utover dette. Registrerte politiske partier vil blant annet være berettiget statsstøtte gjennom grunnstøtte og stemmestøtte. Denne støtten vil gjelde for hele den neste stortingsperioden etter valget (fire år). Registreringen innebærer også at partier får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet. Virkningen av registreringen opphører når partiet ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende stortingsvalg, jf. partiloven § 5. Det vil bli gjort en vurdering av antall underskrifter for registrering i Partiregisteret og eventuelle krav til formen på disse i oppfølgingen av valglovutvalgets utredning.

Løsningen vil heller ikke være tilgjengelig før 1. oktober. For å få virkning for valget i 2021, må registreringen av partinavn i Partiregisteret skje innen 2. januar i valgåret.

Departementet understreker at uregistrerte grupper kan benytte løsningen som utvikles av Valgdirektoratet til å samle inn underskrifter på listeforslag, slik at de kan stille liste ved stortingsvalget i 2021. Det er etter departementets oppfatning størst behov for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av covid-19 som begrenser muligheten til å stille liste. Departementets forslag legger til rette for at partier og uregistrerte grupper kan stille liste ved stortingsvalget i 2021 på en hensiktsmessig måte.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en forenkling for partier og uregistrerte grupper som må samle inn underskrifter for å stille liste til stortingsvalget i 2021, slik at disse ikke behøver å oppsøke velgere og samle inn underskrifter på papir. Forslaget innebærer ikke endringer i fylkesvalgstyrenes behandling av listeforslagene. Departementet forutsetter at underskriftslistene vil kunne eksporteres til et regneark, og at arbeidet med å kontrollere digitale underskrifter derfor vil kunne være mer effektivt enn kontrollen av underskrifter på papir.

Kostnadene til utvikling av den digitale løsningen er anslått av Valgdirektoratet til å bli om

lag 1,5 millioner kroner. Kostnadene kan dekkes innenfor direktoratets gjeldende økonomiske bevilgning.

om at innsamlingen av underskrifter på listeforslag skal kunne skje ved hjelp av den digitale løsningen som vil bli utviklet av Valgdirektoratet. Forskriftshjemmelen åpner ikke for elektronisk signatur på listeforslag gjennom bruk av andre digitale løsninger.

6 Merknad til bestemmelsen

Til § 6-3 a Adgang til elektronisk underskrift på listeforslag

Bestemmelsen gir departementet hjemmel til å fastsette adgang til å benytte elektronisk signatur for å underskrive listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a ved stortingsvalget i 2021 i forskrift. Digital sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for å opprettholde tilliten til gjennomføringen av valg. Departementet kan gi forskrift

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

I

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkeskommuner og kommuner skal ny § 6-3 a lyde:

§ 6-3 a Adgang til elektronisk underskrift på listeforslag

Departementet kan gi forskrift om adgang til elektronisk underskrift på listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a ved stortingsvalget i 2021.

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Valgloven § 6-3 a oppheves 1. januar 2022.

